

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10SŽa/22/2014
Identifikačné číslo spisu:	7014200666
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7014200666.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej PhD. a z členov JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa: H. O. S., narodeného XX. H. XXXX, trvale bytom Somálsko, štátna príslušnosť Somálsko, naposledy bytom Somálsko, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov, Bitúnková č. 14, 078 01 Sečovce, zastúpený Centrom právnej pomoci, kancelária Košice, Moyzesova 18, 040 41 Košice, proti odporcovi: Prezídium policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Prešov, Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Košice - letisko, o preskúmanie rozhodnutia Č. s.: PPZ-HCP-PO9-221-017/2014 zo dňa 15. mája 2014 o zaistení cudzinca, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/26/2014-33 zo dňa 18. júna 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/26/2014-33 zo dňa 18. júna 2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym orgánom

Prezídium Policajného zboru Úrad hraničnej a cudzineckej polície Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Prešov, Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Košice - letisko, rozhodnutím Č. s.: PPZ-HCP-PO9 221-017/2014 zo dňa 15. mája 2014 podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov alebo ZoPC“) zaistil navrhovateľa dňom 15. mája 2014 v čase o 20:30 hod. na čas nevyhnutne potrebný, najviac do 15. októbra 2014 na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku a na výkon jeho zaistenia určil ÚPZC v Sečovciach (ďalej len „ÚPZC Sečovce“).

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že účastník konania bol dňa 15. mája 2014 vrátený na územie Slovenskej republiky z územia Nemecka podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú Kritéria a mechanizmy na určenie členského štátu, zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských krajín. Účastník konania po nelegálnom príchode na územie SR z Ukrajiny dňa 18. októbra 2011 o 20:25 hod., požiadal prvýkrát o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, no dňa 15. decembra 2011 svojvoľne opustil ubytovacie priestory zariadenia Pobytového tábora Rohovce a odcestoval do Nemecka. Z Nemecka bol účastník konania dňa 20. februára 2012, v rámci Dublinského dohovoru, vrátený na územie SR a bol presunutý do Pobytového tábora Rohovce dňa 14. marca 2012. Konanie o žiadosti o udelenie azylu bolo právoplatne skončené dňa 25. mája 2012. Rozhodnutím Migračného úradu č. k. MÚ-87/PO-Ž-2012 zo dňa 20. februára 2012 účastníkovi konania nebol udelený azyl, ale bola mu poskytnutá doplnková ochrana na dobu jedného roka, do 25. mája 2013. Následne účastník konania odišiel do Nemecka a doplnková ochrana mu zanikla dňa 25. mája 2013, nakoľko nebola predĺžená. Dňa 15. mája 2014 v zmysle Dublinského dohovoru bol účastník konania transferovaný späť na územie Slovenskej republiky.

Voči účastníkovi konania OHK PZ Košice - letisko, začalo konanie o administratívnom vyhostení pod č. PPZ-HCP-PO9-221/2014 s určením zákazu vstupu v zmysle štvrtej časti prvej hlavy zákona o pobyte cudzincov.

Účastník konania počas spisovania zápisnice o jeho vyjadrení č. PPZ-HCP-PO9-221-006/2014 zo dňa 15.05.2014 prejavil vôľu požiadať na území SR o udelenie azylu po tom, čo bolo voči nemu začaté uvedené konanie o administratívnom vyhostení, ktoré v dôsledku toho bolo podľa § 77 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov prerušené. Účastník konania svoju žiadosť o udelenie azylu na území SR odôvodnil obavou o svoj život v Somálsku na základe tých istých skutočností, ako vo svojej prvej žiadosti. Aj túto považoval správny orgán za účelovú, aby tým účastník konania pozdržal vydanie rozhodnutia o administratívnom vyhostení.

II.

Odvolaie - návrh na začatie konania

Proti tomuto rozhodnutiu správneho orgánu podal včas odvolanie navrhovateľ prostredníctvom splnomocneného zástupcu a žiadal zrušiť rozhodnutie odporcu o zaistení a vrátiť veci odporcovi na ďalšie konanie, s nariadením bezodkladného prepustenia navrhovateľa zo zaistenia s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V opravnom prostriedku splnomocnený zástupca navrhovateľa uviedol niekoľko odvolacích dôvodov. Vytýkal odporcovi nedostatočne zistený skutkový stav veci s tým, že na základe vykonaného dokazovania nedostatočne zistil skutkový stav veci a napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. S poukazom na článok 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a citáciou rozhodnutí Saadi proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok Veľkej komory zo dňa 29. januára 2008 č. 13229/03, s poukazom na Nález Ústavného súdu SR II. ÚS 147/2013-50 a európske smernice namietal základný princíp v prípade utečencov a žiadateľov o azyl, a to prezumpciu proti zaisteniu a uplatnenie alternatív, akými sú špecializované ubytovacie zariadenia pre žiadateľov o azyl.

Splnomocnený zástupca navrhovateľa uviedol, že navrhovateľ, ako žiadateľ o azyl, je oprávnený zdržiavať sa na území Slovenskej republiky a nebolo možné voči nemu začínať konanie o administratívnom vyhostení z územia Slovenskej republiky, pretože od momentu podania žiadosti o azyl sa v Nemecku považoval za žiadateľa o azyl v zmysle Dublinského nariadenia. O zlej bezpečnostnej situácii v krajine pôvodu navrhovateľa svedčí aj súčasná prax Migračného úradu MV SR, v zmysle ktorej je štátnym príslušníkom Somálska aj v roku 2014 poskytovaná doplnková ochrana na území SR a preto záver odporcu o účelovosti navrhovateľovej žiadosti o azyl je neopodstatnený.

Napokon splnomocnený zástupca navrhovateľa namietal nesprávny výklad ustanovenia § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov v súvislosti s tzv. recepcnou smernicou o prijímaní žiadateľov o azyl, nakoľko toto ustanovenie oprávňuje policajta zaistiť žiadateľa o azyl na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku. Citované ustanovenie zákona neoprávňuje odporcu pozbavovať slobody žiadateľov o azyl na dobu celého azylového konania v prvom stupni, t. j. do vydania rozhodnutia Migračného úradu o žiadosti o azyl. Poukázal tiež na príručku Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) k otázke zaistenia žiadateľov o azyl, v zmysle ktorej žiadateľ o azyl môže byť zaistený výlučne pre účel predbežného pohovoru za účelom zistenia základu žiadosti o azyl a nemalo by byť predlžované do rozhodnutia vo veci samej, alebo iného rozhodnutia v konaní. Táto výnimka zo všeobecného princípu (nezaisťovanie žiadateľov) nemôže byť využívaná na ospravedlnenie zaistenia na celé konanie o rozhodovaní o žiadosti o azyl, alebo na neobmedzenú dobu.

Odporca sa k opravnému prostriedku navrhovateľa písomne vyjadril dňa 9. júna 2014. Bol toho názoru, že vo veci bol spoľahlivo zistený skutkový stav veci a preto navrhol, aby súd rozhodnutie odporcu potvrdil.

Odporca predovšetkým vzniesol námietku procesnej spôsobilosti Centra právnej pomoci, s poukazom na ustanovenie § 26 ods. 5 O. s. p., § 3 ods. 2 v spojení s § 24a, § 24c zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ako aj s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 1 a ods. 3, § 250a O. s. p. a článok II bod 1 zákona č. 335/2012 Z. z.. Bol toho názoru, že Centrum právnej pomoci nemá procesnú spôsobilosť zastupovať navrhovateľa v tomto sporovom konaní a preto navrhol, aby súd uznesením konanie zastavil. V prípade neakceptovania tejto námietky súdom uviedol odporca vecné stanovisko k námietkam a dôvodom odvolania.

Vo svojom vyjadrení odporca konkretizoval dôkazné prostriedky, o ktoré sa opiera pri vydávaní rozhodnutia. K odvolacím dôvodom splnomocneného zástupcu navrhovateľa, že navrhovateľ bol na svojich právach napadnutým rozhodnutím ukrátený, citoval článok 31 Dohovoru o postavení utečencov z roku 1951, ako aj Smernicu Rady 2003/9/ES, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl, a to článok 2 písm. c/ a článok 7 ods. 3 tejto Smernice a poukázal na Článok 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru a článok 18 Charty základných práv Európskej únie.

Odporca v súvislosti s aplikáciou § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov citoval ustanovenie článku 2 písm. n/ Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013, v zmysle ktorého „riziko úteku je existencia dôvodov v konkrétnom prípade, ktoré sa zakladajú na objektívnych kritériách vymedzených právom, pre ktoré sa možno domnievať, že žiadateľ alebo štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, na ktorých sa vzťahuje konanie o odovzdaní, môžu utiecť“. V súvislosti s tým poukázal tiež na bod 20 a 24 Preambuly tohto nariadenia.

Odporca zdôraznil, že navrhovateľ bol na územie SR eskortovaný v zmysle Dublinského nariadenia po tom, čo ušiel z územia Slovenskej republiky. Novo uviedol, že počas jeho druhého pobytu v Nemecku malo dôjsť k jeho transferu späť na územie SR, čo navrhovateľ úmyselne zmaril. V informácii Dublinského strediska zo dňa 6. mája 2014 č. p. PPZ-HCP-OCPI-2014/000999-058 je uvedené, že navrhovateľ bol transferovaný s eskortou, a to aj za prítomnosti lekára, pre psychické problémy, lebo sa vyjadril, že v prípade odsunu spácha samovraždu. Skutočnosť, že navrhovateľ úmyselne bránil jeho eskortovaniu späť na územie SR, je potvrdená aj v samotnej výpovedi navrhovateľa v spracovanej zápisnici pod č. s. PPZ-HCP-PO9-221-016/2014 zo dňa 15. mája 2014, kde uviedol, že z dôvodu, že sa nechcel vrátiť na územie SR došlo k preloženiu jeho transferu orgánmi Nemecka na územie Slovenskej republiky. Odporca konštatoval, že pri vykonaní Dublinského transferu ide o namáhavý a náročný proces nielen z finančnej stránky, ale aj zo stránky logistiky a príprav. Skutočnosti uvádzané v rozhodnutí podľa záveru odporcu odôvodňujú dôvodné podozrenie, že navrhovateľ opätovne opustí územie Slovenskej republiky a ujde do zahraničia, čím bude naďalej mariť a sťažovať konanie spojené s rozhodovaním o jeho žiadosti o azyl, nakoľko už dvakrát svojvoľne opustil pobytový tábor a územie SR.

Odporca vo vyjadrení uviedol, že v rozhodnutí odôvodnil riziko úteku navrhovateľa, ktoré vyplýva z jeho svojvoľných odchodov z pobytových táborov s voľným pohybom a útekov z územia Slovenskej republiky, zo zadržania navrhovateľa v Nemecku a vrátenia na územie Slovenskej republiky. Je preukázané, že navrhovateľ svojim konaním iba naplnil svoj pôvodný zamýšľaný zámer dostať sa do Nemecka a na území Slovenskej republiky požiadal o azyl iba z dôvodu, aby zlegalizoval svoj pobyt a mohol tak naplniť svoj zámer. Navrhovateľ bol vrátený v rámci Dublinského konania z územia Nemecka a navrhovateľ v konaní Migračného úradu o jeho žiadosti o azyl neprejavil záujem kontaktovať štátny orgán napriek udeleniu doplnkovej ochrany.

Vo svojom vyjadrení odporca tiež podrobne argumentoval dôvody začatia konania o administratívnom vyhostení navrhovateľa. Navrhovateľova žiadosť o udelenie azylu v Nemecku bola zamietnutá z dôvodu príslušnosti Slovenskej republiky na posúdenie takej žiadosti podľa Dublinského nariadenia. Odporca poukázal na informáciu od Dublinského strediska zo 6. mája 2014, že u navrhovateľa bolo predchádzajúce konanie o udelenie azylu na území SR právoplatne skončené - nebol mu udelený azyl a poskytnutá doplnková ochrana zanikla jej nepredĺžením. Podľa záveru odporca je konanie navrhovateľa motivované finančnými dôvodmi, ako to uviedol sám navrhovateľ. Vzhľadom na ustanovenie § 82 ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov, bolo povinnosťou odporca obligatórne začať konanie vo veci administratívneho vyhostenia navrhovateľa z územia SR, keďže jeho prevzatím v dublinskom konaní sa jeho pobyt považoval za neoprávnený. Navrhovateľ sa de facto stal žiadateľom o azyl až po prijatí vyhlásenia zo dňa 15. mája 2014 č. p. PPZ-HCP-P09-221-012/2014, pričom odporca opätovné podanie žiadosti o azyl považoval za účelové.

Na základe týchto skutočností odporca dôrazne odmietal tvrdenia právneho zástupcu navrhovateľa, že odporca nedostatočne zistil skutkový stav veci a napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože rozhodnutie o zaistení navrhovateľa bolo vydané v súlade s národnou, aj medzinárodnou legislatívou.

Napokon odporca uviedol, že nesúhlasí s právnym záverom zástupcu navrhovateľa ohľadom ustanovení § 88a ods. 2 a § 88 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov, týkajúcich sa dĺžky zaistenia. Odporca vo svojom vyjadrení podrobne rozviedol svoje námietky voči odvolacím dôvodom. Uviedol, že policajný útvar pri podávaní vyhlásenia o udelenie azylu okrem iného vyhotoví zápisnicu o podaní vysvetlenia, ktorej cieľom však nie je vyčerpávajúce skúmanie dôvodov o udelenie azylu, nakoľko o žiadosti o udelenie azylu policajný útvar nerozhoduje. Účelom zaistenia v zmysle § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov je zhromaždiť, vyhodnotiť a následne rozhodnúť o všetkých skutočnostiach, na ktorých je založená žiadosť o udelenie azylu, čo bude mať v konečnom dôsledku za následok vydanie rozhodnutia v azylovom konaní. Hlavným účelom pri zaistení žiadateľa, u ktorého je dôvodná obava, že sa pokúsi o útek, je zabezpečiť prítomnosť žiadateľa o azyl a mať ho vo fyzickej dispozícii v rámci azylovej procedúry. Účel zaistenia žiadateľa o azyl v predmetnom paragrafovom znení teda musí byť spojený aj s rizikom úteku, ktorý podmieňuje zaistenie žiadateľa o azyl. Účelom zaistenia účastníka konania je mať osobu vo fyzickej dispozícii, ako na to poukazuje nález Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 264/09-81 zo dňa 19. októbra 2010, pričom tento nález bol vyslovený práve v súvislosti so zaistením žiadateľa o azyl. Odporca považoval za neprípustné, aby právny zástupca navrhovateľa zovšeobecňoval svoje argumenty z rôznych prameňov pre všetkých žiadateľov o azyl v snahe generalizovať ich a následne tak na ich základe uplatňoval prezumpciu zaistenia na všetkých žiadateľov o azyl.

III.

Konanie pred krajským súdom

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č. k. 5Sp/26/2014-33, zo dňa 18. júna 2014, potvrdil napadnuté rozhodnutie zaistenia navrhovateľa, ako rozhodnutie správne a v súlade so zákonom.

Krajský súd v Košiciach v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že odporca v prejednávanej veci v správnom konaní dostatočne zistil skutkový stav v súlade s § 32 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní a dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľa, podaný prostredníctvom

splnomocneného zástupcu, nie je dôvodný.

Podľa názoru krajského súdu sa odporca vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal skutkovými okolnosťami, z ktorých vyvodil záver, že zaistenie žiadateľa o udelenie azylu je potrebné z dôvodu § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov. Existenciu rizika úteku navrhovateľa odporca v napadnutom rozhodnutí náležite odôvodnil skutkovými okolnosťami, že navrhovateľ po tom, čo prvýkrát požiadal o udelenie azylu na území SR, svojvoľne opustil pobytový tábor s voľným pohybom a územie SR, aby uskutočnil svoj pôvodný zámer dostať sa do Nemecka, a to opakovane. Krajský súd preto považoval za neopodstatnenú túto odvoláciu námietku.

Odporca sa vo svojom rozhodnutí zaoberal možnosťami uložiť navrhovateľovi povinnosť v zmysle § 89 zákona o pobyte cudzincov, ako to už bolo uvedené, a jeho neuloženie odôvodnil osobnými a ekonomickými pomermi účastníka konania. Aj v tomto smere preto krajský súd považoval za nedôvodnú odvoláciu námietku ohľadom prezumpcie zaistenia. V rokoch 2011 a 2012, po podaní žiadosti o azyl, bol navrhovateľ umiestnený v pobytových táboroch, teda nebol zaistený, čo navrhovateľ využil na nelegálne vstupy na územie Nemecka. Vzhľadom na túto skutočnosť je preto odôvodnený záver odporcu o dobe žiadosti navrhovateľa o azyl, hoci táto skutočnosť nie je zákonnou podmienkou zaistenia navrhovateľa v zmysle § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov.

Navrhovateľ bol zaistený v deň jeho transferu z územia Nemecka podľa Nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013 a súd posudzuje napadnuté rozhodnutie odporcu na základe skutkového stavu v čase vydania napadnutého rozhodnutia. V súvislosti s tým poukazuje krajský súd na nález Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 147/2013-50, ktorý v bode 7.2 uviedol, že „zaistený cudzinec nemusí byť z pohľadu článku 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru reálne a efektívne vyhostiteľný ihneď v okamihu zaistenia, pretože počas konania o vyhostení môže konajúci orgán verejnej moci zistiť také okolnosti, ktoré vyhosteniu bránia, ale v čase zaistenia známe neboli, rovnako ako môže príslušný orgán zistiť také skutočnosti, ktoré pôvodne neprípustné sa javiace vyhostenie umožnia. Opačný výklad by robil zaistenie na účely konania o vyhostení podľa článku 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru neprípustné.“

Neobstojí preto odvolacia námietka o zlej bezpečnostnej situácii v Somálsku, ktorá by vyvracala záver odporcu o účelovosti podanej žiadosti o azyl. Rovnako je nepodstatná odvolacia námietka, že navrhovateľ, ako žiadateľ o azyl, je oprávnený zdržiavať sa na území Slovenskej republiky. Ústavný súd SR v citovanom náleze v bode 7.3 uviedol, že „ESLP vo svojej judikatúre uznáva za prípustné zaistenie i za situácie, že cudzinec požiadal v príslušnom štáte o azyl, na čas vybavenia jeho azylovej žiadosti a obdobie konania o tejto žiadosti považuje za obdobie, kedy „prebieha konanie o vyhostení“ v zmysle článku 5 ods. 1 písm. f/ Dohovoru“. Pokiaľ zástupkyňa navrhovateľa z citovaného nálezu poukázala na ustanovenie § 62 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov, na toto ustanovenie je potrebné prihliadať podľa jeho znenia v čase vydania tohto nálezu a nie podľa v súčasnosti platného zákona o pobyte cudzincov, ako to namietal odporca vo svojom vyjadrení. Krajský súd týmto reagoval na odvolacie námietky i vyjadrenie odporcu k nim. Za podstatné však krajský súd považuje to, že odporca rozhodol o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods. 1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov. V čase zaistenia ihneď po transfere navrhovateľa z Nemecka nemohol mať odporca k dispozícii správy o stave konania o žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu. Bude však povinnosťou odporcu podľa § 90 ods. 1 písm. d/ zákona o pobyte cudzincov skúmať, či trvá účel zaistenia, ktorým je zistenie tých skutočností, na ktorých je založená žiadosť navrhovateľa o udelenie azylu, pri existencii rizika jeho úteku.

K námietke odporcu v jeho vyjadrení k opravnému prostriedku zo dňa 9. júna 2014 ohľadom legálnosti zastupovania navrhovateľa Centrom právnej pomoci krajský súd udáva, že túto procesnú námietku považuje za neopodstatnenú z dôvodov uvedených vo vyjadrení Centra právnej pomoci zo dňa 13. júna 2014 k vyjadreniu odporcu o tejto procesnej námietke, podanej opakovane ešte dňa 16. júna 2014.

Konanie o preskúmanie neprávoplatného rozhodnutia príslušného policajného útvaru o zaistení žiadateľa o udelenie azylu je konaním pred súdom v správnom súdnictve a ide o vnútroštátny spor v zmysle § 3 ods. 1 písm. a/, ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z.. V zmysle § 88a ods. 4 zákona o pobyte cudzincov

žiadateľ o udelenie azylu je oprávnený získať právne zastúpenie v rozsahu a za podmienok, ktoré ustanovuje osobitný predpis, ktorým je citovaný zákon č. 327/2005 Z. z.. Špeciálne ustanovenie § 3 ods. 1 písm. c/ tohto zákona až následne konkretizuje všeobecné ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a/ tohto zákona. V posudzovanom prípade zaistenie podľa § 88a ods. 1 zákona o pobyte cudzincov úzko súvisí s azylovou vecou.

V zmysle § 250sa O. s. p. na konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o zaistení alebo proti rozhodnutiu o predĺžení lehoty zaistenia, sa použijú ustanovenia § 2501 až 250s, ak nie je v odsekoch 2 až 7 ustanovené inak. Občiansky súdny poriadok nevyklučuje, aby navrhovateľa zastupovala právnická osoba, splnomocnená na zastupovanie podľa § 26 ods. 5 O. s. p..

Krajský súd v spojitosti s touto odvolacou námietkou zdôrazňuje, že žiaden výklad zákona nemôže byť na ujmu žiadateľov o medzinárodnú ochranu, či osôb v materiálnej núdzi, v rozpore nielen s vnútroštátnymi predpismi, ale aj s medzinárodnými zmluvami. O dôležitosti zaručenia právnej ochrany takýmto osobám svedčí aj pokyn Prezídia PZ, Úradu hraničnej a cudzineckej polície v Bratislave zo dňa 24. júla 2013 k postupu pri poskytovaní bezplatnej právnej pomoci štátnym príslušníkom tretích krajín, zaistených a umiestnených v zariadení.

IV.

Odvolanie navrhovateľa a vyjadrenie odporcu

Proti uvedenému rozsudku Krajského súdu v Košiciach podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ s odôvodnením, že v konaní pred prvostupňovým súdom navrhovateľ podrobne namietal, že rozhodnutie odporcu je v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru, nakoľko dôvody uvádzané odporcom v napadnutom rozhodnutí sú zjavne nedostatočné pre účely citovaného článku Dohovoru a odporca v napadnutom rozhodnutí ani neuvádza, konkrétne na aký účel v zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru rozhodol o zaistení navrhovateľa, a preto bolo jeho rozhodnutie v tejto časti nepreskúmateľné. Prvostupňový súd mal na tieto nedostatky napadnutého rozhodnutia reagovať. Nespravil tak, čím pochybil.

Hoci ústavný súd judikoval, že nie je vylúčené, aby za určitých okolností súčasne prebiehalo u zaistenej osoby konanie o azyle a konanie o vyhostenie, v právnej veci navrhovateľa to nebolo z dôvodu právnych prekážok možné. Pozbavenie osobnej slobody navrhovateľa nie je možné subsumovať pod žiaden z dôvodov v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru, a preto je napadnuté rozhodnutie odporcu v rozpore s Dohovorom. Odporca síce v napadnutom rozhodnutí formálne konštatuje jeho súlad s citovaným článkom, avšak bez bližšej právnej úvahy, ako k takémuto právnomu záveru dospel. Prvostupňový súd sa s napadnutým rozhodnutím odporcu stotožnil, čím pochybil.

Navrhovateľ v konaní pred súdom prvého stupňa namietal dĺžku doby zaistenia navrhovateľa, a to že odporca nesprávne aplikoval resp. nesprávne vyložil ustanovenie § 88a ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov na prejednávany prípad. Predmetné ustanovenie oprávňuje policajta zaistiť žiadateľa o azyl na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku. Citované ustanovenie zákona o pobyte cudzincov ani tzv. recepčná smernica neoprávňuje odporcu pozbavovať slobody žiadateľov o azyl na dobu celého azylového konania v prvom stupni, t. j. do vydania rozhodnutia Migračného úradu MV SR o ich žiadosti o azyl. Odporca avšak zaistil navrhovateľa na dobu až 5 mesiacov, pričom z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, že tak spravil za účelom rozhodnutia Migračného úradu MV SR o žiadosti navrhovateľa o azyl. Zistenie dôvodov žiadosti o azyl je možné už pri podaní vyhlásenia o žiadosti o azyl resp. po tzv. pohovore vykonanom pred Migračným úradom v konaní o azyle, kedy žiadatelia podrobnejšie rozvedú dôvody ich žiadosti o azyl uvedené vo vyhlásení. Aj z tohto dôvodu navrhovateľ pred prvostupňovým súdom namietal, že už odpadol účel jeho zaistenia, nakoľko s ním bol vykonaný pohovor pred Migračným úradom MV SR, počas ktorého bližšie ozrejmil a uviedol dôvody jeho žiadosti o azyl. Tie budú následne už iba posúdené Migračným úradom MV SR v zmysle zákona o azyle, či zakladajú alebo nie kvalifikované dôvody pre priznanie medzinárodnej ochrany.

V tejto súvislosti navrhovateľ poukazoval na právny názor Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov vysloveného v jeho Príručke k otázke zaistenia žiadateľov o azyl (prvýkrát vydaná v r. 1995, následne opakovane revidovaná 1999, 2012) a uviedol, že s ohľadom na dôvod zaistenia žiadateľa o azyl uplatnený odporcom v predmetnom prípade, že žiadateľ o azyl môže byť zaistený výlučne pre účel predbežného pohovoru za účelom zistenia základu žiadosti o azyl. To by zahŕňalo získanie základných skutočností od žiadateľa o azyl a teda prečo žiada o azyl, a nemalo by byť predlžované do rozhodnutia vo veci samej alebo iného rozhodnutia v konaní. Táto výnimka z všeobecného princípu (nezaisťovanie žiadateľov, pozn.) nemôže byť využívaná na ospravedlnenie zaistenia na celé konanie o rozhodovaní o žiadosti o azyl alebo na neobmedzenú dobu. Rovnaký názor na výklad tohto oprávnenia zaistenia žiadateľa o azyl zastáva aj Výbor ministrov Rady Európy vo svojom odporúčaní citovanom v oprávnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu. Ten navyše dodáva, že každé pozbavenie osobnej slobody žiadateľa o azyl by malo byť dočasné, nesvojvoľné a na čo najkratšiu možnú dobu a má byť implementované v súlade s relevantnými medzinárodnými právnymi normami a rozhodovacou činnosťou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Odporca napadnutým rozhodnutím zaistil navrhovateľa na dobu až 5 mesiacov, za účelom rozhodnutia Migračného úradu MV SR o žiadosti navrhovateľa o azyl, hoci v zmysle zákona o azyle je Migračný úrad povinný prijať rozhodnutie o žiadosti o azyl do 90 dní od prijatia vyhlásenia cudzinca o žiadosti o azyl (dokonca o zamietnutí žiadosti o azyl ako zjavne neopodstatnenej musí Migračný úrad prijať rozhodnutie do 60 dní od prijatia vyhlásenia o žiadosti o azyl). Odporcom stanovená dĺžka doby zaistenia navrhovateľa je aj z tohto dôvodu neprimeraná a arbitrárna.

Prvostupňový súd k námietke doby zaistenia navrhovateľa všeobecne skonštatoval, že sa stotožňuje so závermi a zisteniami odporcu, i keď poznamenal, že odporca je povinný skúmať, či trvá účel zaistenia. Účel zaistenia navrhovateľa odpadol uvedením konkrétnych dôvodov jeho žiadosti o azyl v konaní pred Migračným úradom o azyle počas pohovoru. Navyše už v napadnutom rozhodnutí odporca cituje dôvody žiadosti navrhovateľa o azyl, ktoré navrhovateľ uviedol vo svojom vyhlásení o žiadosti o azyl pred odporcom.

V zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu o periodickom preskúavaní dôvodov zaistenia súdy pri rozhodovaní o zákonnosti zaistenia sú povinné brať do úvahy nielen situáciu pri zaistení jednotlivca, ale aj situáciu v čase rozhodovania o zákonnosti zaistenia. Ústavný súd taktiež vo svojej rozhodovacej činnosti mnohokrát zdôraznil nutnosť dôslednej ochrany osobnej slobody.

Vychádzajúc z uvedeného navrhovateľ uzatvoril, že uvedením dôvodov žiadosti o azyl počas pohovoru pred Migračným úradom MV SR odpadol účel jeho zaistenia, na čo mal prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní prihliadnuť.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol zmeniť napadnutý rozsudok tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 15. mája 2014. Č. s.: PPZ-HCP-PO9-221-017/2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky nariadil, aby bol H. O. S., narodený XX. H. XXXX, štátna príslušnosť Somálsko, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce, Bitúnková 14, 078 01 Sečovce, bezodkladne prepustený zo zaistenia.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Odporca navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu ak vecne správny potvrdiť. Uviedol, že dôvody odvolania sú identické s námietkami, ktoré navrhovateľ prezentoval pred prvostupňovým súdom a s ktorými sa súd vysporiadal. Podľa názoru sa prvostupňový súd nevysporiadal s námietkou odporcu ohľadne procesnej spôsobilosti právneho zástupcu navrhovateľa.

V.

Konanie na odvolacom súde

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné pre vecnú správnosť a zákonnosť potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 30. júla 2014 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

Podľa § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rovnako ako krajský súd sa pri svojich úvahách a rozhodovaní opieral o ďalej citované ustanovenia Správneho poriadku a ZoPC.

Podľa § 3 ods. 1 Správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 3 ods. 4 prvá veta Správneho poriadku, rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu vecí.

Podľa § 34 ods. 1 Správneho poriadku na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav vecí a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi. Vykonávanie dôkazov patrí správneho orgánu (§ 34 ods. 4 Správneho poriadku).

Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

Podľa § 88a ods. 1 ZoPC, policajt je oprávnený zaistiť žiadateľa o udelenie azylu, ak na dosiahnutie účelu zaistenia nie je možné využiť iné menej závažné prostriedky na účel zistenia alebo overenia jeho totožnosti alebo štátnej príslušnosti, na účel zistenia tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, najmä ak existuje riziko jeho úteku, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny zaisteného podľa § 88 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) a ktorý podal žiadosť o udelenie azylu, ak existuje dôvodné podozrenie, že podal žiadosť o udelenie azylu s cieľom oddialiť alebo zmať jeho administratívne vyhostenie, ak je to potrebné z dôvodu ohrozovania bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku, alebo z dôvodu podľa § 88 ods. 1 písm. c).

Podľa § 88 ods. 3 ZoPC podanie žiadosti o udelenie azylu alebo požiadanie štátneho príslušníka tretej krajiny o asistovaný dobrovoľný návrat nie je dôvodom na prepustenie zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny. Konanie podľa osobitného predpisu nie je zaistením štátneho príslušníka tretej krajiny dotknuté.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval odvolacie námietky navrhovateľa za nedôvodné a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Nezistil ani žiadne pochybenie v postupe odporcu ani krajského súdu. Krajský súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa uvedenými v opravnom prostriedku.

Preto záver krajského súdu o zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu, vzhľadom k tomu, že sa vysporiadal s uplatnenými námietkami navrhovateľa (na ich vyhodnotenie pre ich správnosť odvolací

súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, s ktorým sa plne stotožňuje) vypovedá o správnosti postupu krajského súdu pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutia odporcu.

Krajský súd bol totiž viazaný rozsahom dôvodov, ktoré navrhovateľ uplatnil v opravnom prostriedku a z uvedených dôvodov preto bolo možné vyvodiť záver, že rozhodnutie odporcu o zaistení navrhovateľa podľa § 88a ods.1 písm. b/ zákona o pobyte cudzincov, bolo potrebné považovať za rozhodnutie vydané v súlade so zákonom a krajský súd nepochybil, ak jeho rozhodnutie potvrdil. Odvolací súd sa s právnym záverom uvedeným v jeho rozsudku stotožnil, námietkam navrhovateľa nevyhovel a napadnutý rozsudok podľa § 219 ods.1, 2 O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Podľa odvolacieho súdu odporca sa v konaní o zaistení navrhovateľa, ktorý bol v postavení žiadateľa o azyl, dôsledne riadil zákonom o pobyte cudzincov (§ 88a ods. 1 písm. b/ zákon o pobyte cudzincov) ako aj Smernicou Európskeho parlamentu a rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Odporca dôsledne aplikoval závery rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 30. mája 2013 (vec Mehmet Arslan proti Polícii ČR, C-534/11, dostupný na <http://curia.europa.eu>; ďalej len vec A), z ktorého vyplýva, že pokiaľ cudzinec zaistený podľa zákona o pobyte cudzincov požiada o udelenie medzinárodnej ochrany, pokiaľ je táto žiadosť podaná účelovo (slovami Súdneho dvora „iba s cieľom pozdržať alebo zmariť výkon rozhodnutia o navrátení“) a pokračovanie zaistenia je naďalej objektívne nutné, je možné takéhoto cudzinca ponechať v zaistení.

Obmedzenie osobnej slobody žiadateľov o azyl nevyklučuje ani medzinárodné azylové právo, hoci všeobecne stanovuje zásadu, podľa ktorej nie je možné na utečencov (žiadateľov o azyl) nahliadať ako na neoprávnene pobývajúcce osoby a je treba im priznať (okrem iného) právo na slobodu pohybu na území krajiny, v ktorej sa nachádzajú (pozri čl. 26, 31 a 32 Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951; ďalej len „Ženevská konvencia“).

Zároveň Súdny dvor v predmetnej veci zdôraznil, že členské štáty musia mať možnosť zabrániť tomu, aby zaistený cudzinec podaním žiadosti o azyl automaticky dosiahol prepustenie zo zaistenia, inak by bol narušený zmysel návratovej smernice, ktorým je účinné navrátenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území (bod 60 rozsudku vo veci A.).

Ustanovenie § 88a ods.1 písm. b/ zákona, ktoré odporca aplikoval na uvedený prípad, totiž umožňuje zaistiť žiadateľa o udelenie azylu, a to na základe presne špecifikovaných dôvodov, ktoré plne korešpondujú s požiadavkami Európskej únie na zaisťovanie takejto kategórie cudzincov, v konkrétnom prípade žiadateľa o azyl, ktorý bol vrátený na územie Slovenskej republiky z dôvodu, že na konanie o udelenie azylu je príslušná Slovenská republika.

Dôvod pre zaistenie navrhovateľa teda spočíval v tom, že zaistenie je nutné na zistenie tých skutočností, na ktorých je založená jeho žiadosť o udelenie azylu, ktoré by bez zaistenia nebolo možné získať, pretože v prípade navrhovateľa existuje riziko jeho úteku.

Takýto postup nie je vylúčený, ako sa v odvolaní snažil tvrdiť navrhovateľ, ani po tom, čo už bol s navrhovateľom vykonaný vstupný pohovor v konaní o žiadosti o azyl. Vyplýva to jednak z už uvedeného záveru Súdneho dvora, že členské štáty musia mať možnosť zabrániť tomu, aby zaistený cudzinec podaním žiadosti o azyl automaticky dosiahol prepustenie zo zaistenia, a najmä, ak už predtým, po podaní žiadosti o azyl, útekom preukázal účelovosť takto podanej žiadosti a orgány štátu - Slovenskej republiky - nemajú iný prostriedok, ako kontrolovať pohyb takejto osoby- cudzinca - na svojom zvrchovanom území.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že v prípade navrhovateľa ide o zákonný postup, pretože je reálna obava, že navrhovateľ opakovane nevyčká výsledok konania o jeho žiadosti o azyl a ujde a z tohto dôvodu by žiadne iné zákonné možnosti zaistenia nespĺnili svoj účel.

Krajský súd v Košiciach tiež správne a v súlade so zákonom vyslovil, že zaistenie bolo určené na dobu 5 mesiacov, je však povinnosťou odporcu, skúmať neustále, či dôvody zaistenia trvajú, a ak pominú, neodkladne navrhovateľa zo zaistenia prepustiť.

Pre tieto dôvody si odvolací súd odôvodnenie prvostupňového súdu, ako vecne správne a zákonné, osvojil.

VI.

Trovy konania

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 250k ods.1 O.s.p.. Navrhovateľ bol v konaní neúspešný a odporca nemá nárok na ich náhradu zo zákona.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.